

Oponentský posudek na diplomovou práci Martiny Jilemnické

Arcivévodkyně Leopoldina Habsburská, císařovna Brazílie

Martina Jilemnická si za téma své diplomové práce zvolila téma, v němž se dějiny střední Evropy prolínají s dějinami Brazílie. Její volba je o to záslušnější, že císařovně Leopoldině bývá málokdy věnována pozornost, vzdor tomu, že její přínos kulturním a jiným vazbám mezi německy mluvící Evropou a Brazílií lze sotva přecenit.

Diplomantka si svou práci rozdělila do tří hlavních kapitol, pojednávajících postupně o situaci Brazílie v první čtvrtině 19. století, o životě císařovny Leopoldiny a o otázce jejího podílu na vyhlášení nezávislosti. Toto členění je ústrojně, probrané otázky se zúročují v následujícím výkladu, snad jen někdy by si byla diplomantka mohla ušetřit doslovná opakování týchž výroků, zejména úryvků z korespondence, a obrátů, nápadných zejména tam, kde je provází nešťastné jazykové vyjádření (např. „ponížení“ brazilského království na kolonii – s. 22, s. 36, s. 61; na s. 46 je nalezeno dobré řešení „snížení statutu“).

Přestože je z textu práce patrné, že diplomatku nejvíce zajímají osobní vztahy v královských rodinách, práce tím nijak neutrpěla, protože tyto vztahy jsou zasazeny do dobového politického kontextu a práce je faktograficky dobře podložena. Zajímavá je kapitola, která se zabývá obrazem císařovny Leopoldiny v historických příručkách druhé poloviny 20. století: zdá se, že sytost Leopoldinina portrétu je nepřímo úměrná sytosti portrétu Pedra I. a že obě tyto postavy jsou i v dějepise osudovými protihrači. Škoda že tu diplomantka nepřihlédla též k populární a provokativní, nicméně zajímavé práci Laurinda Gomesa 1822, která zajímavě pracuje právě s těmito ustálenými stereotypy národních dějin.

Jistým nedostatkem práce jsou překlady z portugalštiny, někdy značně kostrbaté, a místy neúspěšný zápas o české vyjádření, v němž se některé termíny nepodařilo sjednotit: takto se např. o portugalských oddílech v Brazílii někde hovoří jako o „divizi“, jindy jako o „oddílech“, „vojsku“, nebo dokonce „vojskách“ (těžko si umím představit, jak to udělat, aby žádné „portugalské oddíly nebyly vpouštěny do brazilských přístavů“, s. 23, pokud jejich příslušníci nechodili po vodě). Nerozumím, proč se v historickém exkurzu opakovaně mluví o konstituční ústavě (s. 17, 18), na s. 22 pak o „konstitučním princí“ – že by to byl překlad port. „príncipe“, tj. vladař? Co asi může být „sekretář financí“? (s. 20) Rakouské komtesy mají někdy příponu -ová, jindy zase ne (komtesa Lazansky by podle mého soudu mohla být docela dobře Laz/ž/anská; komtesa Annoniová na sebe dokonce nabalila další substantivum mužského rodu: „Odjela dobrák Annony“, s. 24). Marně si lámou hlavu, chod jakého „panství“ asi mohl být svěřen arcivévodkyni Marii Luise (s. 29). Také „věci toaletního stolku“ jako předmět Leopoldiných výdajů jsou mi záhadou. Důrazně musím protestovat proti zoologizaci Indiánů, které jako „domorodce z rodu Tocantins“ studoval J. B. E. Pohl (s. 43). Stejně tak

se mi jako zavrženíhodné zacházení s jazykem jeví skloňování slovesa „Fico“, tj. zůstávám (s. 46, 47, 50 atd. Fica) a nerozumím, proč není místo potvorného „Bandy Oriental“ (s. 14 a 15) možné říci prostě „Východního břehu“.

Vzdor těmto nedostatkům se domnívám, že diplomová práce Martiny Jilemnické je výsledkem soustavného úsilí o uchopení určité historické látky a splňuje nároky kladené na závěrečnou práci magisterského studia. Navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Praze dne 30. ledna 2014

Mgr. Šárka Grauová, Ph.D.